

פרפראות בפרשת השבוע ובהלכה: חקת - בלק ע"י יהודה זבולון הלוי קלפצניק בעל פרדס יהודה

לפרשת חקת ~ ~ בענין מענת בני ישראל על ירידת המן ~

למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין להם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל: (כא ה) והנה צריך ביאור הלשון אין להם ואין מים, והרי היה להם לחם, מכיון שזכו כל יום שירד להם מן, וכן מים היה להם על ידי בארה של מרים, וכמו שמצינו בזה בגמ' (תענית טו.) דאפילו אחרי הפטירה של מרים הנביאה זכו כלל ישראל לבארה של מרים בזכות משה רבינו ואהרן הכהן, וא"כ האידן טענו כלל ישראל אין להם ואין מים? ועוד צריך לבאר מהו לשון להם הקלקל? רק מצינו בחז"ל דהטעם שהרגיש כל אחד ואחד בקן היה שונה, וכן מצינו ענין זה במים של בארה של מרים, שכל אחד ואחד הרגיש טעם אחר של משקה, אבל ענין זה היה רק בזמן שמרים הנביאה ואהרן הכהן היו בחיים, אבל לאחר פטירתם, הגם שהיה להם לחם ומים אבל כולם הרגישו טעם אחד בלחם וטעם אחד במים, ואם כן מובן מאוד מדוע טענו אין להם ואין מים, כי כבר לא הרגישו הטעם שהיו רוצין בלחם והטעם שהיו רוצין במים, ולפי"ו גם מובן מדוע טענו ונפשנו קצה בלחם הקלקל, דמכיון דכל הימים הרגישו אותו הטעם בהלחם הרי שהפך אצלם כמו להם הקלקל - מאחר שנמאס עליהם והכל מובן ודפח"ח. (שפתי צדיק להגה"צ ר' פינחס מנחם מפיליץ)

~ מדוע כלל ישראל יכולים לחיות מן המן ~

וידבר העם באלקים ובמשה למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין להם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל: (כא ה) וביאר רש"י הק' בד"ה בלחם הקלקל: לפי שהמן נבלע באיברים - היינו המן היה נכנס בכל האיברים כדרך המאכלים, - קראוהו "קלקל", אפרו, עתיד המן הזה שיתפח במעינו, והיינו שפחדו שעל ידי המן יחלו, מכיון שאמרו פלוס יש ילוד אשה שמכנים ואינו מוציא, עכ"ל רש"י הק' והוא מן הספרי (ספרי פה; יומא עה ע"ב) והנה דברי רש"י הק' פליאה עצומה עד מאוד: דהרי כלל ישראל כבר אכלו את המן ארבעים שנה במדבר, ולא חלו, ולא נגרם להם נזק, ואם כן האידן יתכן לומר שדוקא עכשו יחלו, ועוד צריך להבין מדוע אמרו בני ישראל אין להם ואין מים, והרי אפילו בזמן שלא היה להם מים מבארה של מרים, היה להם מים מן הסלע שהכה משה רבינו ע"ה וא"כ היה להם מים בכל הזמנים, והאידן אמרו שאין להם מים, וכן ירידת המן לא פסקה, וא"כ היה להם לחם בכל הזמנים? רק צריך לומר דכלל ישראל הבינו שהלחם היורד להם מן השמים אינו לחם גשמי, ואלא הוא לחם רוחני, ואם כן הבינו שהטעם שלחם זה מתעכל במעים שלהם הוא מכיון ששותים הם מבארה של מרים שזוהו הרפואה כנגד הלחם הזה שהוא רוחני, אבל מאחר שראו שאין להם יותר מבארה של מרים, הגם שהיה להם מים לשתייה מן הסלע, אבל מים סגוליים, של בארה של מרים אין להם יותר, אם כן פחדו וכלשון הפסוק כי אין להם ואין מים היינו הגם שיש לחם, אבל אין ללחם אותם מים סגוליים השומרים עליהם והילכך פחדו שיחלו, ואם כן טענו למשה רבינו ע"ה למה העליתנו ממצרים למות במדבר? והכל מיושב, ונפלא הוא (קין לדוד להגה"צ ר' אליעזר דוד גרינוואלד מסאטמאר)

לפרשת בלק ~ ~ מה היה באמת רצון בלק ~

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני: (כ"ב ו) הנה בפסוק זה מצינו ב' דיוקים: א) מהו הלשון "לי" דלכאורה היה די באומרו ארה את העם הזה והלשון "לי" לכאורה מיותר הוא? עוד תריך להבין הלשון ממני דגם כאן לכאורה היה די באומרו כי עצום הוא ולשון ממני לכאורה מיותר הוא? רק בלק ראה שעתיד מואב ליפול לידי נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה מכיון שדוד המלך ע"ה יצא מרות המואביה, והילכך רצה לבטל דבר זה על ידי בלעם, וזה יהיה על ידי שבלעם הרשע יקללו, וממילא על ידי הקללה לא יצא ממנו רות המואביה, והילכך אמר לבלעם הרשע, ארה "לי" והכוונה היתה שיקלל עבור מה שהוא היינו בלק מבקש ממנו, והיינו עבור דוד המלך ע"ה שלא יולד מרות המואביה כלל, וזה הכוונה ממני, כי ראה שזה צריך לצאת ממנו דווקא, ונפלא מאוד הוא, (פני דוד - החיד"א) ואולי אפשר לצרף לזה מה שמצינו מהרה"ק ר' חיים פאלאג'י זיע"א, בספרו "תנופה חיים", וביאר על פסוק וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה: (כ"ב ה) וידוע מה שהקשו בכל המפרשים דלאיזה ענין נצרכא למיכתב המקום פתורה, דלכאורה די לנו בזה ששלחו מלאכים אל בלעם? רק דזה ידוע דבלק בן ציפור היה שונא ישראל מפורסם, ולא רצה שדוד המלך ע"ה יצא מרות המואביה וכנ"ל, והילכך היה מרמוז בלק לבלעם הרשע "פתורה" שזה ראשי תיבות פה רות, וכוונת בלק היה שבלעם הרשע יבין הענין לעצור הדבר, אבל בכתבי האריז"ל כתב: אשר בזכות של מ"ב קרבנות שהיה בלעם מקריב, זכה שבסוף יצא ממנו רות המואביה ודוד המלך ע"ה, ודבר זה לא ידע בלק כלל, והילכך היה בטוח שבלעם הרשע יסכים לקלל, אבל לא כן היה, ואם כן יוצא דבזכות הליכתו לבלעם דוקא היה הישועה עבור כלל ישראל. ונחמד הוא (מלוקט ע"י המו"ל)

~ מהו הפירוש כי הולך "הוא" ~

אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם ... ונגד עם שגרי מואב: ויחר אף אלקים כי הולך הוא: (כ"ב-כ) לכאורה יש להקשות כאן דהרי נאמר לו קום לך אתם, ואם כן מדוע מצינו הלשון ויחר אף אלקים ולכאורה הרי קיבל רשות ללכת? והנה אפשר לבאר ענין זה לפי דברי רש"י הק' כאן בד"ה: אם לקרא לך: אם תקריאה שלך וסבור אתה לפול עליה שפך. דהיינו אם ברצונך הוא ללכת להנאתך גרידא, מותר אתה ללכת עמהם, אבל מצינו ברבינו אפרים שהביא בשם חז"ל, דבלעם הרשע ידע בכירור דאם יקלל את ישראל עתיד לקבל עונש מיתה, אבל מרוב שנאתו לכלל ישראל הסכים לקללם, אפילו אם יקבל עונש מיתה, והראיה לזה, הלשון כאן כי הולך הוא ואילו אצל עשו הרשע מצינו הלשון הנה אנכי הולך למות, ואם כן רואים שהלשון הולך מרמוז על ענין מיתה. ואם כן מובן הכעס שהיה להשי"ת על בלעם, כי לא הלך להנאתו גרידא, אלא הלך מתוך שנאתו ליהודים, ולפי"ז מובן הלשון כי הולך "הוא" ולא כי הולך? רק הלשון "הוא" הכוונה על בלעם הרשע, שהסכים למות יחד עם קללתו ליהודים, ובזה אפשר להבין מה שאמר בלעם הרשע תמות נפשי מות ישרים, דישירים הרי הכוונה לכלל ישראל, שהיה מוכן למות יחד עם כלל

הוצא לאור ע"י "עולם המפרים" מרכז העולמי לספרים שאינם נמצאים ולספרים עתיקים וכתבי יד רשימות ספרים ומכתבים עתיקים נמצא אצלנו למכירה לקבלת הגליון pardesyehuda@gmail.com מטבעות לפדיון הבן ופדיון נפש הגליון מוקדש

בללעם הרשע כאשר הלך עם האֶתוֹן שאם האֶתוֹן יכול להגיע למצב שהוא יכול לדבר ויודע דעת בלעם הרשע, וכמו שמצינו בפסוק וַתֵּרְאֵנִי הָאֶתוֹן וַיִּתֵּן לִפְנֵי וְכֵן אָוִלִי נִטְתָּה מִפְּנֵי, דגם האתון ידע דאין זה רצון השי"ת ההליכה, מכיון שזה מרצונו, והילכך האתון עצר מלכת "מִפְּנֵי" בגללו, היינו מכיון שבלעם הלך מעצמו, ואז נתבייש בלעם שגם האתון יודע שהולך על דעת עצמו, ואז אמר וְעַתָּה אִם רָע בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה לִי, ונחמד הוא. (שמח זבולון תש"פ)

ישראל כנ"ל. [עוד מצאתי רמז וַיִּחַר אַף אֱלֹקִים בְּי הוֹלֵךְ" הוא בגימטריה לְמֹות - תרע"ד - ופלא הוא.] ומצינו במפרשים שפירשו שהלשון "הוא" הכוונה, דמכיון דאמר לו השי"ת אִם לְקָרָא לְךָ בְּאֵו הָאֲנָשִׁים דאם כל הסיבה שאתה הולך הוא, מכיון שהם ביקשו ממך ללכת, ואין אתה הולך כלל מצד עצמך, הרי שאני מסכים להליכה, אבל מכיון החליט ללכת מרצונו וכלשון הפסוק בְּי הוֹלֵךְ "הוא", משום זה כעס עליו השי"ת וכלשון הפסוק וַיִּחַר אַף אֱלֹקִים, על זה בְּי הוֹלֵךְ, שהלך "הוא" מרצונו, מתוך שנאה שהיה לו. ולפי"ז יובן גם מה שהראה השי"ת

מדור העובדות

**** תרת"ק רבי מיכל מברעזאן מכופף קשיות עורף של עשיר ****

אף שלא היה מבין כל כך בטוב, ויהי היום מרוב אשר החשיב עצמו נתגדל בלבו שכביכול הוא תלמיד חכם, וביקש לישב גם בשיעור של הנסתר שהיה הרח"ק רבי מיכל מברעזאן זיע"א המגיד שיעור שם, וישב כל יום ולא הבין לא מיניה ולא מקצתיה, אך אחרי השיעור היה הולך להצעירים שהיו יושבים בשיעור, והתעקש אצלם שיסבירו לו שוב את כל ענין השיעור, כמובן מאליו אשר כמה שהסבירו לו לא הצליח להבין הדברים מחוסר ידיעות כלליות ופשוטות בעיני קבלה וכו', ויהי ביום מן הימים והרח"ק רבי מיכל זיע"א, ראה אשר הראש הקהל הירץ מיודענו מכבד על הצעירים וכו' קרא אותו אליו, ויאמר לו שרוצה לספר לו משל, ויאמר לו הרח"ק: שפעם אחת היה פריץ שאהב לנסוע על הדרכים והיה מגיע לבתי מרוח והיה שותה י"ש ושאר משקאות, וכל העניים שהיו בסביבה היו אוהבים מאוד לפגוש הפריץ הזה, באשר היה ידוע ללב רחמן, והיה כל פעם מבקש מבעל הבית מקוח, שיתן י"ש גם לעניים על חשבוננו שלו, והיה אהוב מאוד על כולם, ויהי היום ואותו פריץ נסע עם עגלתו על אם הדרך, וראה אביון גדול המוטל שיכור בצירי הדרכים, ושני סליו על ידו, ויהי מגודל שער, מגודל עניותו, ובגדיו מרופטים ביותר, והיה נראה כאחד מנודרי העיריות ה", ונכמרו רחמי הפריץ וביקש ממשרתו שיעלוהו על עגלתו ולגודל סרחונו היו צריכים להניח עליו כמות גדולה של בושם שלא יריח ריח רע של בגדיו, ומיד ביקש הפריץ להסתובב, ולחזור להארמון שלו, ושם לגלח שיער אותו אביון נודד, ולהחליף לו בגדיו, ולרחצו כרבעי, כמובן שהמשרתים עשו כבקשת הפריץ, והביאוהו לבית הפריץ ורחצוהו, וגלחוהו, והוא האביון רוב שכרותו לא הרגיש בכלום, רק היה ישן כל העת, ויהי לאחר זמן, התעורר אותו האביון השיכור, וירא והנה הוא בבגדים נאים, ומגולח ויפה, ואמר הלוא הרי עני ואביון אני, ומצד שני אמר הרי אני אדם מכובד מאוד, לפי הבגדים שלי ואולי רק חלום הוא אשר הייתי עני ואביון ולפי האמת אני עשיר וכו' ולא ידע מה האמת, ואז ראה ספרים על השולחן ואמר אקרא בהספרים ואראה אם מבין אנוכי בהספרים, כי הרי זכר שאין יודע אפילו קרוא וכתוב, ויפתח הספרים וירא שאין יודע לקוראם כלל, ואז אמר לנפשו עדיין אין זה הוכחה כי כמה וכמה פריצים אשר אין יודעים כלל קרוא וכתוב, תוך כדי מחשבותיו וספיקותיו, נכנס הפריץ וגילה לו כל האמת מה שקורא איתו, ונתיישב דעתו, עד כאן הנמשל, כך אמר הרח"ק רבי מיכל מברעזאן זיע"א, לאותו הירץ העשיר הראש הקהל, ואמר לו: אתה צריך לדעת שמקומך הוא בעשיית חסד לבני העיר, וללמוד משניות ועין יעקב, ובמופלא ממך אל תדרוש, אותו ראש הקהל הירץ הבין מיד למה ירמוזו דברי הרח"ק והודה לו מאוד, ובאמת מיום המחרת לא בא להשיעור של נסתר יותר, אלא למד רק השיעור עין יעקב ומשניות, וזכה בזכות פקחותו של הרח"ק לדברי התנא: איזהו חכם המכיר את מקומו, זיע"א

הרח"ק רבי מיכל הלפרין מברעזאן זצוק"ל היה בנו של הרח"ק ר' לייבוש בעל אמרי יהודה שהיה בן הרח"ק ר' לייבוש בעל מחבר ספה"ק שפת אמת לבית בערואן, רבי לייבוש זיע"א היה מתלמידי הרח"ק החוזה מלובלין זיע"א, ר' מיכל היה חתנו של הרח"ק ר' שלמה מייער מסאסוב זיע"א, שהיה בנו של הרח"ק רבי חנוך העניך מאלעקס זיע"א, שהוא היה חתנו של הרח"ק רבי שלום, המכונה הרח"ק השר שלום מבעלזא זיע"א.

הרח"ק רבי מיכל מברעזאן זיע"א היה מפורסם כגאון עצום בנלמה ובנסתר, וכן היה מפורסם בפקחותו הגדולה, היא הנהיג את קהל ערתי בעיר ברעזאן לתפארת, באותו עיירה, היה בחור פשוט שבפשוטים ושמו הירץ, ואותו בחור על אף היותו פשוט, היה ירא שמים, ושומר על המצוות בתכלית ההידור, פרנסתו היתה על ידי שהיה מבין גדול, בעניני סוסים, עד כדי כך שהיה מסתכל ונוגע בסוס והיה יודע אם הסוס חולה, ומה חזקו של הסוס אשר לפניו, אט אט קנה לו שם כמומחה, ובאמת כאשר אמר כך היה, ומזה עשה פרנסתו מכיון שכל הסוחרים ובפרט העשירים קודם שהיו קונים סוסים, רצו לשמוע חוות דעתו, ואט אט נתפרסם שמו גם לגויי הסביבה ולהפריצים, וכולם היו מגיעים אליו לשאול בעצתו בעניני הסוסים, ומזה גדל פרנסתו, אשר שהיה מתפרנס בכבוד גדול, ויהי כאשר נקפו השנים, ומיודענו הירץ ביקש שידוך עבורו, ומשום מה החליט שלגודל עשירותו רוצה הוא שידוך של מיוחסת דווקא, כמובן מאליו שהיחסנים לא התרגשו מן הממון שלו כלל, ולא רצו לשמוע עליו כשידוך, לגודל ברותו בלימוד וכו', אבל הוא התעקש שרוצה הווקא מיוחסת, ויהי היום וכאשר אין דבר העומד בפני הרצון, ויבוא שדכן אחד והציע בתו של יחסן אחד, שהיה לו בת מיוחסת, אך היה יורד גדול, ועני מרוד, והשרדכן הציע להבחור שהוא יקח על עצמו את כל הוצאות החתונה והדירה והנדן, וכו' כמובן הבחור הסכים מיד לגודל תשוקתו במיוחסת, והשרדכן הלך לאבי הכלה, עם ההצעה, האב שמע על ההצעה בלב כבד, אך מכיון שידע שאין הפרוטה מצויה בכיסו, ובדלית ברירה, הלך לשאול את בתו, ומכיון שבתו ידעה את מצב אביה, ומה גם שהבחור ירא שמים, הסכימה להשידוך, ובכך נגמר השידוך למזל טוב, מיד אחרי הנשואין הלך האברך הירץ, והתחיל לסחור בכל מיני סחורה, ומכיון שהכיר את כל העשירים והפריצים מעיסוקו בסוסים, ומכיון שהיה לו חוש המסחר, הלך לעשות איתם מסחרים, והצליח ב"ה מאוד מאוד במסחרו, הירץ לא שכח כלל את העניים, וביתו היתה פתוחה לרווחה לכל דיכפין, וגם להרח"ק רבי מיכל מברעזאן זיע"א, היה תומך נלהב בקביעות, וכל בני העיר היו אוהבים אותו, וגם זכה לאהבה גלויה מצד הרח"ק מברעזאן זיע"א, אך יצר הגדלות והגאווה לא פסח אף עליו, ונתנאה מאוד מגודל עשרו, עד אשר ביקש להיות ראש הקהל בעירו, וכמובן שהסכימו כולם, וגם הרח"ק מברעזאן זיע"א הסכים לכך, ובכך היה מסתובב כאחד מן העשירים החשובים בעיר, דרכו היתה לבוא בשיעור של עין יעקב ומשניות, והיה יושב מכובד בבית המזרח, על

Seforim World 4403 16 Ave Brooklyn NY 11204 718 4388414

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם נמצאים ולספרים עתיקים וכתבי יד רשימות ספרים ומכתבים עתיקים נמצא אצלנו למכירה לקבלת הגליון pardesyehuda1@gmail.com מטבעות לפדיון הבן ופדיון נפש הגליון מוקדש